

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijahovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice šte. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Narodna zmaga v Ljubljani.

II.

Narodna zmaga v Ljubljani ima jako velik pomen za vse Slovenstvo. To so dobro vedeli tudi nemškutarji, zato so vse sile napeli, da bi se obdržali še na ljubljanskem rotovžu. Ta zmaga bo navdušila srca Slovencev od Drave in Mure do Soče in adrijskega morja. Z veliko večjo odločnostjo bodo zdaj vsi Slovenci zahtevali svoje pravice v šoli in uradu. Beseda slovenskih državnih poslancev bo mnogo veljala, če bo Ljubljana za njimi. Protest ljubljanskega mestnega zastopa proti vvedenju slovenščine v šolah in vradih bi bil mnogo več škodoval, nego koristijo prošnje dvajsetih kmečkih občin za enakopravnost slovenskega jezika. Naši nasprotniki bi bili klicali, da so prošnje za vvedenje jezikove enakopravnosti podpisali samo nevedni ljudje, zapeljani od narodnih kričavcev osobito mladih kaplanov, inteligencija pa ne mara za slovenščino, kar jasno kaže protest ljubljanskega mesta. Posebno zdaj bi bili nemški očetje lahko mnogo škodovali, ko nemškutarji tako močno agitirajo po Slov. Štaterskem proti slovenščini. Zdaj se bo tudi Ljubljana pridružila omenjenim peticijam in in prošnja ljubljanskega mesta za narodno enakopravnost bo mnogo koristila.

Že mnogi manj odločni narodnjaki so že obupavali nad slovensko narodnostjo. Odkar so bili nemškutarji dobili v svoje klešče belo Ljubljano, ni slovenski narod imel nobenega pravega središča. Zdaj se bodo pa vsi obupljivci zopet odločno pridružili k narodni za-

stavi. Ljubljana postane središče slovenskega političnega, kulturnega in društvenega življenja. S kakim navdušenjem so vsi narodnjaki pozdravili priprave za zdanje narodnega doma, da bo slovenski narod imel v Ljubljani vsaj eno hišo, kamor bo zahajal. Še z veliko večjim veseljem bodo vsi Slovenci pozdravili slovensko zmago pri zadnjih volitvah, ker zdaj postane vsa Ljubljana dom slovenskega naroda. Tje se bo vedno obračal, in tam se posvetoval, kako se braniti tujih sovražnikov. Te volitve so pokazale, koliko premorejo naši ljudje, kadar zjediniti stopijo v volilni boj. Zato se nam ni treba več bati nobenih težav, boj za našo narodnost bo morda še oster, ali končna zmaga bo gotovo naša.

Nemškutarji in Nemci so večkrat trdili in pisali, da je Ljubljana nemško mesto. Pred nekaterimi leti sem čital v nekem nemškem zabavnem listu, da je Ljubljana „echte deutsche Patrizierstadt“. Če se ne motim je bila ljubljanska „Schulzeitung“ ponatisnila tisti spis. Nemci so smatrali Ljubljano za nemški steber, na katerega hočejo opreti nemški most, ki ga hočejo zidati do Adrije. Pri volitvah je pa Ljubljana javno izrekla, da je slovenska in hoče ostati slovenska, ter za nemštvo ne mara. Zdaj se je podrl glavni steber tega nemškega mosta. Že volitve v državni zbor, lansko ljudsko številjenje, so pokazale, da je večina ljubljanskega prebivalstva slovenska; mestne volitve pa kažejo, da so vsi razredi mestnega prebivalstva razun nekaterih tujcev in zagriženih birokratov večinoma slovenski, ne le po

jeziku in rodu, temuč tudi po mišljenji in političnem prepričanju.

Vlada bo zdaj sprevidela, da večina kranjskega prebivalstva res tako misli in želi, kakor slovenski poslanci; da slovenske terjatve niso izmišljiva nekaterih narodnih prenapetnežev, temuč želje vsega slovenskega naroda, ter so nemčurske večine v raznih zastopih bile le umetne in s silo skrpene, ne pa naravne, po volji kranjskega prebivalstva. Zato bode najbrže prej ali slej razpustila kranjski deželni zbor, kjer jedino imajo še nemškutarji večino. — Če bi pa tudi deželnega zbora ne razpustila, bodo v njem kranjski nemškutarji pohlevnejši, ker bodo vedeli, da nad njih glavami visi Damoklejev meč. Posebno zdaj, ko je vlada pri obravnavi o volilni reformi pokazala, da se noče več šaliti z nasprotniki. Njih strah bo tem večji, ker na rotovžu ne bodo mogli več gospodariti; če še deželni zbor zgube, ne bo več mesta, kjer bi njih beseda še kaj veljala. Za to, kar v kazini in v konstitucionalnem društvu mej sabo blebetajo, se svet itak jako malo zmeni. — Po zadnjih volitvah je tedaj moč nemškutarije na Kranjskem potrta.

Duhovenska kongrua.

Našim poslancem v prevdarekl

V državnem zboru je odsek za kongruo izdelal svoj načrt, ki se zdaj pretresuje. Na Kranjskem bi župniki imeli večinoma plače po 600 in 700 gl., kapelani po 300 in 400 gl.

Okrožnica Strossmayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dalje.)

III.

Sveto pismo prisposablja cerkev človeškemu telesu, ki je vidno in ktere si niti misliti ne moremo brez glave. Sveto pismo primerja cerkev Nojevi ladiji, ktera naj nas reši pri vesoljnem potopu. Opominja nas to na vidljivost ter na veččega in krepkega kermarja. Sveto pismo imenuje cerkev kraljestvo, ki živi na tem svetu in ne more biti brez vrhovnega vodje. Poslednjič prisposablja sveto pismo cerkev čedi, čeda pa je ljudstvo krščansko odkupljeno s ceno krvi Jezusove, ki ne more biti brez pastirja; kjer se pa čeda širi po vsem svetu, tū ni brez pastirja vseh pastirjev ne zdrave hrane, ne božjega reda. Vsaki list zgodovine cerkvene pa je le slika in prilika teh svetih prisposodob prevedenih v življenju. — Cerkev katoliška toraj odločno odbija od sebe nauk o nevidljivosti cerkve, ktero lahko vsakdo sebi prisvoja in prištevata kot prazno domišljijo in sanj, kar se tudi res godi; ker po tem bi ne bila cerkev pravoslavna, nego tudi cerkev protestantska na

Angleškem in Nemškem, cerkev kalvinska in metodistična prava cerkev, ker tudi te prisvajajo sebi Jezusa kot edino nevidno glavo. Po tem bi spadala cerkev pravoslavna s protestantsko k eni in isti edinosti. Je li to cerkvi pravoslavni prav? — Prav tako žalostna bi bila ta edinost, kakor ona, s ktero se hvalijo protestanti rekoč: da neki posebni duh pomaga slehernemu, da prav razlaga sveto pismo, in vendar je to razlaganje med protestanti skoro v vsakem selu drugo in različno, večkrat tudi popolno nasprotno.

Nasproti vsemu temu uči posebej cerkev katoliška sledeče: Jezus je v skrivnosti sv. altarja prav tako, kakor je bil v skrivnosti sv. križa pravi in živi duhovnik in ob enem pravi in živa žrtev za grehe sveta; vendar je poleg vsega tega določil, da to sveto skrivnost, večni ta izvir vse svetlobe in slave, vse moči in kreposti, opravljajo grešni ljudje, ki se približujejo vsaki dan s strahom in trepetom k sveti mizi ter kruh in vino spreminjajo v telo in kri Jezusovo. Jezus je večni duhovnik po redu Melhizedekovem, ktere ne vidi nikdo; mi smo pa v njem in po njem pravi živi duhovniki, ktere vsakdo vidi in po daritvi, ktero darujemo Bogu na naših altarjih, spoštuje

kakor srednike med nebesom in zemljo. Jezus ne nadaljuje svetega dela našega odkupljenja le nevidno sedeč na desnici večnega Očeta, marveč tudi vidno v sedmerih svetih zakramentih, po katerih nam deli v vseh prilikah našega življenja sadove svete svojega trpljenja in svoje smrti. V teh skrivnostih je on sam pravi namestnik, on večni vir vsake milosti in kreposti, ktero nam podeli; a tudi mi duhovniki smo pravi namestniki svetih skrivnosti, ktere vsakdo vidi in besede naše, ktere vsakdo sliši, so pravi vir milosti Božje. Kar je Jezus, ktere ne vidimo, v svetih skrivnostih po svojem bistvu in po svoji natori, to smo tudi mi, ki živimo med ljudstvom, po redu in svetem poklicu našem, tako da se brez nas duhovnikov in brez naših besed ne more opravljati nobena sveta skrivnost. — Jezus je luč od večne luči: on je luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, kteri pride na ta svet, ki sveti vsakemu, kdor je v hiši božji, a njegova sveta beseda je isto tako v naših slabih, kakor v njegovih vsemogočnih ustih pot, resnica in življenje; ker pa prihaja sveta vera, ta najdražji dar Božji v dušo in zavest našo po slušanji in govorjenji, tudi nam velja, kar je rekel veliki apostol o sebi: vae mihi, nisi praedicavero

To je vsaj plača, ktere bi se nam ne bilo treba sramovati pred učitelji in žandari. Ali pri vsem tem je najvažnejše, kako se bode ta postava izpeljevala, kako se bo plača uravnala; lehko se zgodi, da pri vsem tem, da se plača poviša za 300 ali celo 400 gl., bi vendar duhovniki nič na boljšem ne bili, kakor do zdaj. Zato se usojam našim častitim poslancem te-le točke v prevdarek podati:

1. Največ dohodkov kranjske duhovščine jo v biri. Zdaj se mora fasijonirana bira po vsakem izpraznjenji službe po 10letni povprečni tržni ceni, računati; le 10% se odšteje za spravljajne bire. To je vsakako krivično. Birno žito je gotovo za mnogo odstotkov slabše, kakor tržno, ker je od vseh krajev skup zneseno; na trgu ga ni mogoče prodajati, ker tam se le najlepše kupuje. — Nadalje, koliko se vsako leto bire zgubi, nekaj zaradi vedno večje revščine, nekaj zaradi razprodajanja in razkosovanja zemljišč. Se ve da mora okrajno glavarstvo v tem pomagati, in če je treba tudi rubiti. Ali, prvič rajši duhovnik čaka in čaka, kakor da bi tožil in nazadnje vse zgubi; drugič pa, kdor je imel že kaj opraviti s takimi tožbami, dobro vé, da opravi toliko kot nič!

Bira bi se morala tedaj razun stroškov za spravljajne še najmanj 20—30% niže računati kakor je tržna cena.

2. Drugi dohodek je štolnina. Tu so do zdaj veljale prav čudne, nelogične določbe. Na starih, ustanovljenih farah se všteta štolnina v fasijo v vsakem znesku; na novih farah pa le kadar znaša čez 50 gl. Stare fare so bile do zdaj fatirane le na 315 gl., nove pa 400 gl. in vendar se starim vsa štolnina zaračuni, novim pa nič, ako ne doseže 50 gl. — In zopet! Ako bi na novi fari štolnina znašala 49 gl. se nič ne šteje, — če pa znaša 50 ali 51 gl. in več — tedaj se zaračuni vsa. Ali je to logično? Ali hočejo tedaj po novi postavi štolnino zaračunati v kongruo, naj se gotov znesek prost pusti, postavim do 50 gl., le ko bi znašala več, naj se všteje presežek čez 50 gl.

3. Tretji dohodek so mašne stipendije, manualne in ustanovljene. Manualnih menda ne mislijo zaračunati, ker tu ni mogoča

kontrola, in ko bi se vendar zgodilo, bi pač nobeden duhovnik ne jemal več takih stipendij, ker bi moral zastoj intencije opravljati. Siliti me pa vendar nobena oblast ne more, da bi za maše denar jemal, ako sam nečem. Sploh pa bo ta dohodek zmeraj manjši zaradi splošnega pomanjkanja. Druga je zastran ustanovljenja opravil. Zdaj so se v fasijo računale le stare ustanove do l. 1851 — nove ne. Vidi se pa, da v prihodnje bi radi všteli vse ustanove stare in nove, saj tako je kazal načrt poprejšnje liberalne vlade. Ali bi bilo to prav? Nikakor ne! Prvič bi s tem mahoma ustavili vse nadaljne ustanove; s tem je pa na škodo tudi država, vsaj največji del takih ustanov se je nalagala na državno posojilo. S tem bi se po božnemu ljudstvu jemala prilika, skrbeti za svojo dušo in čast božjo; s tem se cerkvam jemljejo dohodki. Marsiktere fare imajo že zdaj na stotine ustanovljenih opravil, ki so vse vštete v letno plačo, duhovni so gotovo na slabšem, ker ni mogoče jemati manualnih stipendij. Kolikor več je takih všteti ustanov, toliko slabša služba. Ali je pa bila ustanovnikov misel, svojim duhovnim pastirjem le službovanje otežiti brez primerne plačila? ali ne veliko več slabe plače zboljšati?

Znano mi je dovolj, da že zdaj, ko se je o tem govorilo, vse ustanove v plačo vštavati, marsikteri župniki niso hoteli novih ustanov sprejemati. Tudi pisavec tega je tako ustanovo zavrnil. Kdo nam more to očitati? Ali smemo svojim naslednikom bremena nakladati, za ktera ni dostojne nagrade? Dokler so ne določili za vselej, da take ustanove se ne bodo nikdar v plačo vštavale, ne bomo jih mogli sprejemati. In nobeden dobrotnik ne bode glavnic nalagal za to, da bi se verakemu zakladu, ali pa državi blagajnici pomagalo.

Nekteri pač pri takih ustanovah naredijo pogoj, da se ne smejo nikdar v kongruo zaračunati. Ali bode pa to veljalo! Težko!

4. Da kaplanom namenjena plača s 300 gl. nikakor ne zadostuje, mora vsak izobražen človek spoznati, ki ve, kaj se pravi, sedanjí čas stanu primerno živeti. Kaplanom so večidel naložili katehetskó službo, ktera v tem času, ko šole iz tal rastejo, kakor gobe po

dežju, gotovo ni lahka; in mnogo morajo še v oddaljene šole hoditi in podučevati. Za hrano gotovo ni preveč 200 gl. in 100 gl. naj zadostuje za obleko, knjige in druge potrebšine?

5. Vlada naj pomisli pri uravnanji duhovenske plače, da to ni za duhovstvo nezasluzena milost, ali velikosrčna radodarnost; ampak državi je dolžnost, skrbeti za plačo stanu primerjeno, kakor imamo tudi mi dolžnosti in opravila za državo. Koliko uradovanja in pisarenja ima župnik s cesarskimi uradniki? In ali ni duhovstvo, ki spolnuje svoj božji poklic, glavni steber dobro urejene države? Ne milijoni bajonetov, ne novodobne šole, kjer se uči golo človekoljubje in zunajna olika brez podlage krščanstva — ampak živa, dejanska vera narode varuje in osrečuje. Duhovnik oznanjuje to vero, toraj je steber države.

Politični pregled.

V Ljubljani 19. aprila.

Avstrijske dežele.

Zoper „**Schulverein**“ protestujejo Nemci po vsem Ogerskem. Oni sicer ne tačé, da so Nemci in da tudi taki hočejo ostati, a pravijo, da ne gré tujcem vtikovati se v njih zadeve, niti ne pričakujejo pomoči za svojo narodnost od inozemstva, iz tujega Berlina. Ogerski Nemci nočejo postati Madjari, ampak to hočejo ostati, kar so pod slavno habsburško vlado. Te lojalne izjave je izvalil Ogerskim Nemcem iz tujstva zatrošen „Schulverein“. — Nemci pod Ogersko krono so tedaj hitro spoznali, kam pes tace molč, ko so tuji nepoklicani jim hiteli na pomoč. Ali pri nas tudi Nemci čutijo, zakaj se „Schulverein“ razširjati hoče po C slajtaniji? Ali ne čutijo, da so na čelu „Schulvereina“ povsod tisti možje, ki spadajo k fakcijsni opoziciji? — Ali ljudje, ki jemljejo denar iz „Schulvereina“ nč ne mislijo, so tedaj jednaki prosjaku, ki vzame dar od vsakega, ki ga mu ponudi, so tedaj pravi politični neumneži ali nevedneži. Ako pa se zavedajo, kaj je „Schulverein“, in kaj namerava, je pa toliko slabeje za njih avstrijsko domoljubje.

Česki poslanec **Zeithamer** je sklical

— gorje nam, ako ne oznanujemo besede božje. Jezus je luč, ktero vsakdo čuti, a nikdar ne vidi; mi duhovniki pa smo luč Božja, ktero vsakdo vidi in jej lahko tudi sledi; luč, ki bode zasijala do kraja in konca sveta, da se spolni sveto pismo: in omuem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terrarum verba eorum. — Jezus Bog in rešitelj naš, kterega imenuje sveto pismo po pravici neumerjočega in nevidnega kralja vseh časov, čuva, varuje in brani cerkev svojo na zemlji, ou vlada na desnici večnega Očeta in na naših oltarjih cerkev ter jo vodi do vzvišenih namenov, vendar se pri tem vedno poslužuje pravega, živega in vidnega zbora apostoljskega. Zato mora biti v vsaki biskupiji poleg Jezusa Krista, kterega ne mogo videti umerjoče oči tudi še prav in živ vladika, v katerem in po katerem Jezus deluje in vlada; tembolj pa je treba vsej cerkvi zraven Jezusa še pravega in živega namestnika, po katerem in v katerem vlada celo cerkev. To pa je neobhodna potreba, ker sicer ne moremo misliti one edinosti, ki je poslednji namen trpljenja in smrti Gospodove, ki naj prešine celi svet; njo ponesla bo s seboj cerkev v večnost, da se tam v edinosti trojednega Boga, da tako rečem, izgubi ter se spremeni v večno zmago, slavo in srečo

vsem izvoljenim Božjim. V tem obziru po pravici primerjajo sveti očetje in bogoslovci cerkev božjo Jezusu Kristu, večnemu njenemu zaročniku, ki druží v eni osebi božanstvo in človečanstvo, tako da kdor ga razdvaja, ta tudi kvari in oskrunjuje sveto njegovo bistvo in vso skrivnost našega odrešenja. To velja tudi o cerkvi, ki nadaljuje Jezusovo delo na tem svetu. Tudi v njej in po njej se nekako nadaljuje Jezusovo delo na tem svetu. Tudi v njej in po njej se nekako nadaljuje skrivnost odrešenja našega; v ta namen pa hrani ona v edinem bistvu in sostavu svojem božjo, to je nevidno in človeško to je vidno natero svojo; kdor toraj eno od druge razdružuje in loči, slabi in razdira njeno bistvo in njeno delovanje. Eno samo je, kar o tem na uteho človeštvu uči prava cerkev, in to je: da vsi oni plemeniti ljudje, naj bodejo v kateri koli cerkvi, ki resnično hrepene po resnici in so pripravljeni, jej slediti, da jo najijejo; vsi oni, ki so od svojih vzmoti živečih pradedov sprejeli zmote ter jih ohranili bona fide, da vsi ti, kakor uči veliki sveti Avgustin, spadajo k duši svete cerkve ter delujejo v svoje rešenje, naj bodo po zunanje v katerem koli društvu. Po tem načelu obsojuje cerkev zmote, kakor jih je ob svojem času obsojeval sveti Pavel apostol

in drugi; toda ne obsoja nikoli oseb, nego prepušča to sodbo edino Bogu, komur so najbolj znane vse tajne tmíne in najtanji sveti človeških src in ki edini more vsakemu prisoediti po njegovih zaslugah.

Vprašanje pa je, ki se skozi ves nauk cerkvene edinosti vleče kakor rudeča nit skozi platno: je li mogoča prava, jedinstvena vidljivost brez vrhovne glave in brez središne oblasti? Po mojem mnenji si tega ne moremo misliti. Pred menoj leži krasno delo francoskega akademika in dolgo časa tudi predsednika akademiji v Parizu, očeta Gatri-a z naslovom: *nravoslovje in zakon zgodovine*. Jaz bi želel, da se seznanijo s tem delom oni učenci naši ki vplivajo na javno življenje. V krasnem tem delu oznanjuje globoki krščanski modroslovec Evropi in vsemu človeštvu boljo in srečnejšo osodo na temelji najbolj svobodumnega društvenega in državnega sostava, a s tem pogojem, da ta sostav v bistvu ne bode nič drugega, nego čista morala evangelja prenesena v javno življenje in to brez kakih človeških doklad in dostavkov, s kterimi hoté ljudje večidel Boga in sveti zakon večne njegove pravice potisniti iz javnega življenja ter nadomestiti z nekako svojo modrostjo; ta modrost pa je večidel le prazna sleparija in sebičnost, ki strmoglavi

te dni v Jaromer volilen shod. Pri tej priliki je rekel, da volilna preuredba ne bo omejena samo na njegovo postavo, ampak da bo vlada prisiljena, na volilnem redu še marsikaj spremeniti, kar je zdaj krivičnega. Ta preuredba ne sme biti enostranska, da bi se samo Dunaju dovolilo več poslancev, ampak tudi drugod se morajo krivice odpraviti. Tako na pr. imajo nemški Pemci veliko preveč poslancev. „Tribüne“ je izračunila, da ko bi imeli vsi prebivalci toliko poslancev, ko nemški Pemci, potem bi moralo biti vseh poslancev 512 namesto sedajšnjih 353. Samo v primeru z doleno Avstrijo imajo nemški Pemci 17 poslancev preveč. Volilci v Jaromeru so izrekli poslancu Zeithamru svoje zsupanje ter sprejeli resolucijo; ktere glavne točke so:

Mi se zahvalimo našim poslancem za pridobljeno vseučilišče, za razširjenje volilne pravice, in odobravamo, da naši (česki) poslanci vzajemno delujejo s poljskimi in slovenskimi brati, pa s pravičnimi Nemci. Mi želimo, da bi naši poslanci volilni red še bolj popravili, in nadalje, da bi se napravile obrtniške šole, da bi se uprava cenejša naredila, da bi se oblast občin povikšala, da bi se skrbelo za povzdigo blagostanja, za uravnanje rek, za železnice in dobre kupčijske zveze. Tudi želimo, da bi se naredila taka kupčijska postava, ki bi res ustrezala potrebi in rešila obrtnike iz sužnosti kapitala. Slednjič želimo, da bi se ravnopravnost vseh narodnih jezikov v resnici izvrševala v šolah, uradnih in javnem življenju.

Nemškoliberalci so sklicali v Josefstadtu na Dunaji shod sovražnikov poslance **Kronawettera**, pri katerem so ga se ve da hudo zdelali in obsodili. Kronawetter pa bo sklical shod vseh svojih volilcev in se tam opravičil, kar mu bo lahko mogoče.

Vnanje države.

Francosko. V boji zoper brezbožno šolsko postavu se postavljajo Francozje v voje rede. Na javno vprašanje je odgovoril misgsp. Treppel, škof v Augers-u javno: Katoliki naj povsod, kjer morejo kaj dobrega storiti ali kaj slabega odvrniti, stopijo v šolski svet,

tudi takrat v propad, ko misli, da jo spremlja zmaga in slava. — V oddelku tega dela z naslovom „politični napredek“ navajajo se osnove v društvu človeškem od prestarih do današnjih dni po najboljših izumljene. Navajajo se obilni odlomki iz Polybija, ki je v svojih zgodovinskih knjigah vže 300 let poprej označeval propad cesarstva rimskega; iz Ceronovih knjig „de republica“, v kterih državnik rimski ponavlja in razvija nauk starih Grkov v društvu in državi ljudski; iz svetega Tome Akvinskega, največega krščanskega modroslovca srednjega veka, posebej še iz zlate njegove knjige summa theologiae; slednjič iz del Montesquie in Tocquilla. Pazno sem prečital vse te navode, a nikjer nisem našel, da bi se brez vidne glave in središča doseglo v društvu človeškem kaj drugega, kakor anarhija ali anamija, to je nered in mrtvilo, ali pa oboje ob enem. To se tudi samo ob sebi razume in je čisto naturno; če pa človek vse to prenese na cerkev božjo, živi ta zalog sreče časne in večne, mora se nehote vprašati: je li mogoče, da bi bil Jezus večna beseda in neizmerna modrost božja pustil svoje kraljestvo na tej zemlji brez vidne glave in brez središča ter jo za vselej izročil le nekemu slučaju.

(Dalje prih.)

isto tako naj tudi župniki vstopijo, ker postava to dovoljuje. Kdor tako sodeluje, s tem še ne potrdi in ne odobri postave. Na tisoče je občin, dà tudi več mest je takih, v katerih bodo katoliki po tej poti kaj dosegli, da postavu spravijo na nič, kar se tiče oškodovanja katoličanstva. Sicer naj se pa povsod ustanovljajo proste šole in naj še dela zoper postavu, a ni se treba izpostavljati kaznim. Upor naj bo tedaj po okoliščinah ali aktiven ali pasiven.

Kardinal Guibert, nadškof v Parizu, je poslal okrožnico do vseh katoliških ljudskih učiteljev v svoji škofiji, v kateri jim zapoveduje, naj podučujejo v verouku, kljubu vsemu žuganju. Verjetno je, da bodo tudi drugi škofje posnemali tega pogumnega cerkvenega kneza. Nadškof v Tours je po večernicah oporekal šolski postavi in priporočal zbirko za napravo katoliških šol. Iz med mnogih protestov, katere sklepajo neduhovni, gre posebno omeniti protesta iz Vendée; na čelu ima izrek Robespierrov, ki se glasi: nikdar še ni prišlo kakemu postavodajalcu na misel, brezverstvo poslušati. To je izrekel Robespierre 7. maja 1794; dan danes je pa kaznivno, ako se ime „Bog“ v šoli le izreče. A ta postava se ne bode vdomačila, vsaj v Vendée ne, prej si damo srce izrgati iz telesa, preden pustiti, da bi ropale duše otrokom.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 18. aprila. (Državni zbor. — Nezaupnica poslancu Kronawetteru. — Slovenski jezik pri c. k. sodnih.) Državni zbor se je danes sošel, pa je bilo še prav malo poslancev pri seji, v kateri sta se rešila dva predmeta. Predlog o poprečni železnici česki in moravski se je izročil železniškemu odseku, potem pa se je rešila v drugem branji postava, kako in kedar naj se kdo za mrtvega okliče. Prihodnja seja bo v petek, ker te dni zborujejo delegacije.

Znano je, da je dunajski poslanec dr. Kronawetter zgubil milost liberalnih dunajskih listov, ker včasih glasuje z desnico. Včeraj se je zbralo v gostilni „zum grünen Thor“ nekaj čez 600 volilcev Južefovega predmestja, ki so silno hudo udrihali po Kronawetteru ter mu naposled z vsemi proti dvema glasovama izrekli nezaupnico. Kronawetter pa skliče jutri shod svojih volilcev, da pred njimi opraviči svoje ravnanje. Včeraj zbrani so sklenili, da se hočejo vsi vdeležati tega shoda. Prav radovedni smo, kako se bo to izšlo, in ktera stranka bo konečno zmagala.

Glede rabe slovenskega jezika in sprejemanja slovenskih vlog hoče minister Pražak menda sodnijam še enkrat poslati prav strogi ukaz, da morajo vse take vloge sprejemati in pravilno reševati, in da bode vsaki vradnik zapadel disciplinarai preiskavi, ki bi se branil izvrševati to zapoved. Bomo videli, bodo li vradniki zdaj ubogali, ali bo treba napeti še hujše sile.

Iz Štajerskega. (Lažnjivi duhovci.) Istina je, da imajo duhovniki mnogo trpeti pred rednimi postopači, ki ne prihajajo z dežele in hodijo od duhovnika do duhovnika, kojega v prvi vrsti obiskujejo. Tudi to bi strelj, ako ne bi se bilo zadnje leta semkaj uvrstilo človeče, ki sliši na ime „Modrič“ ter je celo toliko drzno postalo, da onečastuje duhovno obleko. Ta človek je vseskozi zabit, drzen, širokousten, se prištevajoč cerkvenim osebam kot nekdanji bivši navadni organist, se poslužuje tudi duhovske obleke po kmečkih h šah, namreč kolarja z dolgo suknjo, ter berači pri vsaki hiši z drugo lažjo. Pravi, da je več

kakor pol leta kot lažnjivi duhoven se klatil po Štajerskem. Sicer se je skušalo z žuganjem in silo zlorabljeno obleko mu odpraviti; pa tudi še javnost opozorimo, da človečetu na noge stopi. Človek je srednje postave, bolj bledega lica, že malo osivelih las, ima staro duhovensko oblečilo, ktero si je gotovo od duhovskih gospodov zbračil; duhovenstvo pa naj prihodnjič gleda, komu staro oblačilo ponudi.

Iz Gorenjskega, 18. aprila. V „Neue fr. Presse“ pretečenega tedna je bilo pod naslovom 2 Beispiele slov. Hetzereien sledeče brati: Fužinska fara je bila razpisana, in zanjo ni bilo nobenega kompetenta. Mene bi bili fužinski farani prašali, kaj je vzrok tega, in jaz bi bil odgovoril: Ja, unsere Kaplanen und jungen Ppfarrer sind Ultra-Slovenen deshalb competirte für Weissenfels Niemand, weil Weissenfels deutsch ist, um sich nicht bei der slov. Partei missliebig zu machen.

Jaz ljubljanske škofije duhovščino nisem nikoli imel za Ultra-Slovenen, ampak jaz sem zmirom občudoval vneto duhovščino za narodni razvitek, in sem tudi v tem pomenu velikokrat zasluge duhovščine za slovensko narodnost visoko povzdigoval, in svojega narodnega mnenja nikoli nisem zatajil, tako da sem veljal tukaj kot vneti narodnjak. Med Ultra-Slovenen in narodnjakom je velik razloček. Zdaj ko pridem za župaika v Št. Vid pri Ljubljani me pa Pressni dopisun hoče na nasenkrat kot nemškutarja imeti. Jaz protestiram zoper to. Da se za fužinsko faro noben prosilec ni oglasil, ni fanatizem naše duhovščine vzrok, ampak slabi prihodki fare. Če bi bili duhovni gospodje to iz fanatizma storili, bi v Kočevju nobenega duhovna ne imeli. Z judovskim listom „Neue fr. Presse“ pa nočem v nobeno dotiko priti. To v pojasnilo. Andrej Volc, župnik Št. Vidski.

Domače novice.

V Ljubljani, 20. aprila.

(Vabilo k občnemu zboru „Glasbene Matice“, ki bode dne 20. aprila 1882 ob 6. uri zvečer v čitalničnih prostorih. Program: 1. Ogovor prvosednikov. 2. Poročilo tajnikovo o IX. društvnem letu. 3. Poročilo blagajnikovo o društvnem gospodarenju. 4. Volitev 20 odbornikov, katerih mora naj manj biti 12 v Ljubljani, in mej njimi se zaznamuje posebej prvosednik in blagajnik. 5. Posameznih članov nasveti. Odbor.

(Edvard Možek), narodnjak, sin znanega Možeka, je včeraj umrl.

(Poezije zložil S. Gregorčič) V Klein in Kovačevi tiskarni je v krasni obliki na svetlo prišel zvezek liričnih pesmi, ki jih je zložil naš novi pesnik S. Gregorčič, ki si je v kratkem času mnogo častilcev pridobil. Gregorčič se odlikuje pred mnogimi drugimi slovenskimi poeti sedajnega časa s tem, da on ne gleda samo na zunajno obliko, da ne vidi v poeziji samo besedne igrače jezikoslovcev, ampak da zna v vsako svojih pesmic položiti pravo poetično jedro, pesniško misel. Pesmi tistih, ki mislijo, da je poezija dekla filologije, se bodo zgubile, kolikor tudi bi se jim reklame delale; Gregorčičeve pesmi pa bodo ostale, ker „iz srca svoje so kali pognale“. Častitamo toraj njemu in slovenskemu narodu za to lepo slovensko knjigo.

Razne reči.

— Spemembe v lavantinski škofiji: Umrl č. g. Štefan Mohorko, kaplan pri sv. Štefanu, za pljučnim vnetjem v 37. letu svoje starosti. R. I. P.

— V kratkem se imajo vršiti volitve za mestni zbor celjski. Glavarji nemčurstva so že imeli svoj volilni shod, v katerem se je volilec zelo polagalo na srce, naj se volitve vdeležujejo v obilnem številu, da „nas ne bi kje nasprotniki vkanili“. No, slovenska stranka bi se pač menda zastopala na volilnem bojišču, dokler so med vradniki narodnjaki bele vrane.

— Žrebanje zemljišnih obligacij štajarskih se bode vršilo 29. t. m. v deželni hiši v Gradcu ob devetih dopoldne.

— Koliko škode dela žganje. Neki ameriški list je po statističnih poročilih izračunal, da se je v združenih državah na žganje zapilo poslednjih deset let 600.000.000 dolarjev. Radi pijančevanja je 158.000 ljudi prišlo v posilne delavnice, 10.000 se jih je samih umorilo; nesrečno žganje je napravilo 200.000 vdov in 1.000.000 otrok je postalo sirot.

— Žalostne številke. V Avstriji je po statističnih poročilih 20.094 slepcev, 28.950 gluhomih, 13.146 norcev, 32.412 bečev. Na 100.000 ljudi je 91 slepcev, 131 gluhomih, 59 norcev in 146 bečev.

— Dragoceni pirh. Irci so poslali Parnelu srebrni pirh, v katerem je bilo 100 Sovreignov (nek angleški zlati denar, ki plača nekaj čez 9 gld. a. v.).

— Podmorski rov (tunel). V Rimu na nekem taboru je inženir Gabelli razvil nek načrt, po katerem bi se napravil tunel pod morjem med Reggio in Messino. Tunel bi stal okoli 64 milijonov.

— Plučno tuberkulozo. Nek berlinski doktor je našel, kako se pljučna tuberkuloza nalezuje. Vzrok tej bolezni so neke majhne mikroskopične živalice, katere človek diše v se. Zdaj ko doktorji vzrok bolezni vedo, smemo upati, da najdejo kmalo kako zdravilo jo ozdraviti.

— Vojne velicij držav. Nemčija ima 161 pešpolkov po 3 batalijone à 4 kompanije, 20 batalijonov lovcev, 93 polkov konjice po 5 eskadronov, 37 polkov kanonirjev, skupaj 340 baterij, 21 batalijonov pionirjev; v prvi vrsti lahko pošlje v boj 765.000 mož in 242.000 konj. — Nemčija ima 15 trdnjav prvega, 10 drugega in 10 tretjega reda. Nemško vojno brodovje šteje 86 vojnih ladij z 566 topovi, 7 oklepni fregat z 85 topovi, 20 različnih korvet z 293 topovi, 9 topniških čolnov prvega reda s 33 in 11 topniških čolnov drugega reda z 11 topovi, 10 torpednih čolnov itd. — Avstrija ima 8 pešpolkov po 5 batalijonov, 1 polk tirolskih strelcev z 10 batalijoni, 40 batalijonov lovcev, 13 polkov poljske artilerije s 109 baterijami, 41 polkov konjice skupaj 287 eskadronov, 2 polka ženijcev s 50 kompanijami, 1 polk pionirjev s 25 kompanijami. Avstrija lahko pošlje v boj 885.000 mož in 107.000 konj; trdnjav ima 20, ki so še imena vredne, pa le malo jih je prvega reda. Avstrijsko vojno brodovje šteje skupaj s 320 kanoni, med temi je 11 oklepnic z 158 kanoni, 2 fregati s 30 kanoni, 9 korvet s 63 topovi. — Francija ima 144 pešpolkov po 4 batalijone à štiri kompanije, 3 batalijonov lovcev, 4 polke Zvavov, 3 polke alžirskih strelcev 1 polk tujcev (tuja legija), 3 batalijoni lahke afrikanske infanterije, 77 polkov po 5 batalijonov konjice, 19 eskadronov prostovoljcev na konjih (le v vojski), 87 polkov topništva s 487 baterijami, 2 polka pionirjev po 14 kompanij, 4 polke ženijcev po 5 batalijonov. V miru šteje francoska vojska 495.000 mož in 122.700 konj. V prvi vrsti pošlje v boj 24 in v drugi 8 vojnih korov. Francoska država ima 31 trdnjav prvega, 21

trdnjav drugega in 12 trdnjav tretjega reda. Vojno francosko brodovje šteje 356 ladij, med temi je pa 62 jadrnikov. Parna vojna flota šteje 59 oklepnic, med temi je 32 velicij vojnih ladij, 20 prvega in 12 drugega reda, 21 topniških čolnov, 26 topniških šalup, 31 torpednih čolnov, 57 krozarjev itd. Koliko kano- nov ima francoska flota ni povedano, gotovo pa več tisoč. — Rusija ima 192 pešpolkov po 4 batalijone à 4 kompanije, 36 batalijonov lovcev, 34 linijskih batalijonov, 77 polkov konjice, ki štejejo 356 batalijonov, topništvo šteje 334 baterij, ženijcev je 24 batalijonov. V miru šteje ruska vojna 840.000 mož in 95.000 konj, v vojni 2.265.000 mož in 258.000 konj, k tem se pa mora še prišteti iregularna vojska z 160.000 mož in 14.000 konj. Rusija ima kakih 18 imena vrednih trdnjav, pa še med temi jih je malo prvega reda. Večje varstvo jej dajejo naravne zapreke. Rusko brodovje šteje 389 vojnih ladij z 836 topovi, med temi je 28 oklepnic z 291 topovi, 87 torpednih brodov in 96 drugih parnikov.

Znanstveno naznanilo.

„Deutscher Hausschatz in Wort und Bild.“ *Illustrirte Zeitschrift.*

Ta nemški list je res za katoliško ljudstvo največji in bogatejši zabavni list. Donaša mikavne povesti, potopise in druge vsakovrstne članke za poduk in kratek čas, n. pr. pesni, živatopise slovečih mož, uganke, naloge za šah; dalje članke o umetniji, znanjstvih, naravoslovnih vednostih itd. Vrh tega je največji list te vrste.

Celoletna naročnina za 18 št. je 4 gld. 32 kr. v bukvarni, po pošti pa 5 gl. 23 kr., za posamezni list 24 kr.

Omeniti moramo še posebno prelepih podob za premije naročnikom z prav malo doplačo, ki so mnogokrat izvrstne umetnije. Srečna misel je bila, da so se začele izdajati postaje sv. križevga pota. Do zdaj je izšlo

šest postaj in sicer: I, II, IV, VII, XII. in XIII. v barvenem tisku po prof. Klein-u. Res podobe niso malane za naravno počutnost, ampak dihaajo res pravo pobožnost ter oko in srce človeka v nebo povzdigujejo. Za manjše cerkve in kapele bi bil ta križev pot kakor nalašč in prava krasota. Velikost podobe je 44 cm. visoka in 31 cm. široka. Doplača za naročnike je prav mala ter znaša samo 72 kr. za podobo, v lepem okviru 3 gl. 72 kr. Naročuje se po

katol. bukvarni.

Portret

umrlega

dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega

je ravnokar izšel. V originalu naslikal in v oljnato barvanem tisku izvrstno izvršila sta ga c. kr. dvorna tiskarna in artistični zavod g. Reiffensteina na Dunaji. Velja pa

Podoba v oljnato barvenem tisku 63 cm. široka, 79 cm. visoka, nerazpeta 3 gl.

Podoba na platnu razpeta v 10 cm. širokem baroque okviru 6 gl. 50 kr.

Podoba na platnu razpeta v 13 cm. širokem baroque okviru 8 gl., dalje v velikosti 55—68 cm.

Podoba v oljnato barvenem tisku z 10 cm. širokim baroque okvirom 5 gl. 80 kr.

Podoba prodaja se tudi proti plačtili na mesečne obroke.

Čistega dohodka teh podob namenjena je polovica za „Narodni dom“ in polovica za zidanje cerkve srca Jezusovega.

Z odličnim spoštovanjem

F. Kolman,

zaloga stekla in porcelana v Ljubljani.

(5)

Telegrafične denarne cene 18. aprila.

Papirna renta 76 45 — Srebrna renta 77 05 — Zlata renta 93 85 — 1860letno državno posojilo 129 75 Kreditne akcije 320 80 — London 120.— — Ces. kr. cekini 5.63 — 20-frankov 9.50.

„Die katholischen Missionen.“

Obseg četrtega sešitka katoliških misijonov je sledeči:

P. Henry Gillet's Gefangenschaft in Guatemala. — Eine Reise in die Sahara (Schluss.) Blätter aus der Kirchengeschichte Abessinien's. — Nachrichten aus den Missionen: Japan; Annam; Vorderindien; Ostafrika; Südafrika; Westaustralien; Oceanien. — Miscellen. Für Missionszwecke. — Beilage für die Jugend: Bilder aus dem Gelobtem Lande. Tiko, der kleine Negerknabe von Dahome.

Illustrationen: Lager der Tuareg. — Ansicht der Sawya. — Ansicht von Timas-sanin in der Sahara. — Abessinische Kirchengüter. — Kupferminen zu Balad. — Glühener Lavastrom auf Hawaii. — Erstarrter Lavastrom auf Hawaii. — Der Hafen von Hilo. — Das todtte Meer. — Die Eiche Abrahams im Thale Mambre. — Hebron. — Grabmal Abrahams zu Hebron. — Ein Missionär und eine Gruppe Schulkinder beim Todtentempel von Porto Novo.

Celoletna naročnina za 12 sešitkov je v bukvarni 2 gold. 40 kr.; po pošti vsaki list posebej pošiljan pa 3 gld. 10 kr. — Kdor se na novo naroči, dobí tudi vse do zdaj izišle sošitke v

Katoliški bukvarni

v Ljubljani, stolni trg 6.